

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА
УЧАСНИКАМ ВОЄННИХ ДІЙ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна робота»

Спеціальність І 10 Соціальна робота та консультування

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-психологічна допомога учасникам воєнних дій
Викладач	Сабат Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	+380986702613
Е-mail викладача	nataliia.sabat@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та практичні аспекти соціально-психологічної підтримки учасників воєнних дій, їхніх родин та осіб, які постраждали від збройних конфліктів. Курс охоплює питання психологічної реабілітації, адаптації до мирного життя, подолання стресових і травматичних наслідків бойових дій.

У межах дисципліни розглядаються нормативно-правові аспекти підтримки ветеранів, основи кризового консультування, методи психосоціальної реабілітації, а також технології роботи з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР), тривожними станами та депресією.

Курс формує у студентів професійні компетенції щодо надання ефективної соціально-психологічної допомоги, використання сучасних методів психокорекції та соціальної інтеграції учасників воєнних дій у громадське життя.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета курсу – розкрити сучасні наукові концепції, поняття, методи й технології соціально-психологічної допомоги; ознайомити здобувачів освіти з видами, формами, методами, техніками надання соціально-психологічної допомоги учасникам воєнних дій та членам їхніх сімей.

Завдання курсу:

- узагальнення та інтеграція форм і методів допомоги учасникам воєнних дій та членам їхніх сімей в соціально-психологічній парадигмі;
- проаналізувати сучасні наукові концепції, поняття, методи й технології соціально-психологічної допомоги;

- сприяти оволодінню здобувачами освіти знаннями з основ соціально-психологічної допомоги учасникам воєнних дій та членам їхніх сімей;
- ознайомити здобувачів освіти з видами, формами, методами, техніками надання соціально-психологічної допомоги учасникам воєнних дій та членам їхніх сімей;
- сприяти набуттю здобувачами освіти компетентностей відповідно до освітньої програми.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності.

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні компетентності:

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК-3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та фахівців територіальних громад.

СК-8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації осіб у сучасному суспільстві.

СК-15. Здатність взаємодіяти з особами/сім'ями, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

Програмні результати навчання:

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, для розв'язання їх проблем, виходу зі складних життєвих обставин.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 / 4
семінарські заняття	18 / 6
самостійна робота	60 / 80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
VIII	I 10 Соціальна робота та консультування	четвертий	вибіркового

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль 1. Загальні та теоретичні питання соціально-психологічної допомоги			
Тема 1. Загальні питання соціально-психологічної допомоги, її види, етапи, технології.	2		4/4
Тема 2. Теоретичні питання соціально-психологічної допомоги.		2/2	4/6
Тема 3. Кризові стани і психологічна допомога при них. Афективні розлади.		2	4/4
Змістовий модуль 2. Соціально-психологічна допомога учасникам воєнних дій			
Тема 4. Аналіз основних проблем учасників воєнних дій, які спіткають їх після повернення із зони проведення бойових дій.	2/2		4/4
Тема 5. Актуальні проблеми соціально-правового статусу осіб, постраждалих під час проведення воєнних дій.		2	4/4
Тема 6. Проблеми соціального захисту учасників воєнних дій.		2/2	4/6

Тема 7. Психологічна і соціальна допомога особам, що побували в екстремальних ситуаціях.	2/2		4/6
Тема 8. Психосоціальна реабілітація комбатантів: міжнародна та вітчизняна практика.		2	4/6
Тема 9. Виявлення потреб учасників воєнних дій та членів їхніх сімей.		2	4/6
Тема 10. Комплексна програма щодо соціального захисту та реабілітації учасників воєнних дій та їхніх сімей.	2		4/6
Тема 11. Діяльність закладів реабілітації, оздоровлення та відпочинку учасників воєнних дій та членів їхніх сімей.		2	4/6
Тема 12. Соціальний супровід учасників воєнних дій та членів їхніх сімей.	2	0/2	4/6
Тема 13. Техніки відновлення для учасників воєнних дій та членів їхніх сімей.	2		4/6
Тема 14. Методи соціально-психологічного впливу.		2	4/6
Тема 15. Застосування арттерапевтичних методів у роботі з учасниками воєнних дій та членами їхніх сімей.		2	4/4
	ЗАГ.:	12/4	18/6
			60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p> <p>Вид контролю – залік.</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів, з них:</p> <p>45 балів за поточне оцінювання;</p> <p>45 балів – за контрольну роботу;</p> <p>10 балів – за самостійну роботу.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Виконання письмових завдань, поданих до планів семінарських занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Письмові роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття.</p> <p>Здобувачі вищої освіти виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії).</p>

Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх семінарських занять упродовж двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських заняттях, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Залік.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).

Академічна доброчесність: Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf> – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО.

Студенти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Під час виконання письмових завдань слід надавати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У випадку порушення норм академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Відвідування занять: Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта: Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Зараховуються результати неформальної освіти згідно з кількістю годин та тем, які повинні відображати матеріал семінарських занять. Наприклад, 2 години, які були отримані в результаті неформальної освіти, зараховуються як одне семінарське заняття з відповідної теми.

Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках вибіркової складової освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

Рекомендовані платформи:

українська освітня платформа [Prometheus](#);

безкоштовна освітня платформа [Khan Academy](#);

українська студія онлайн-освіти [EdEra](#);

онлайн-платформа [Coursera](#).

8. Рекомендована література

Базова

1. Вебер Т. Травмафокус: спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. Харків : Litera Nova, 2020. 164 с.
2. Захист прав військовослужбовців та членів їх сімей : навч.-практ. посіб. / за заг. ред. С. В. Петкова. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 428 с.
3. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Остапчук В. В. Психологічна робота з військовослужбовцями – учасниками АТО на

- етапі відновлення : методичний посібник. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
4. Магдисюк Л. І., Мельник А. П. Психологія життєвих криз та кризове консультування : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 100 с.
  5. Методичний посібник для соціальних працівників: Посилення спроможності соціальних працівників здійснювати психосоціальну підтримку ветеранів та їх сімей з питань психічного здоров'я. Видання 2-ге, оновлене та доповнене / В. Горбунова, О. Савиченко, І. Тичина, Н. Портницька. [Б.м], 2024. 112 с.
  6. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги : методичні рекомендації. Миколаїв : Іліон, 2016. 224 с.
  7. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію. Львів : Вид-во Українського католицького університету «Свічадо», 2014. 120 с.
  8. Оніщенко Н. В. Екстрена психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти : монографія. Харків : «Право», 2014. 584 с.
  9. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 540 с.
  10. Прийоми психологічної самопомоги учасникам бойових дій : методичні рекомендації. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 74 с.
  11. Психологічна допомога учасникам АТО та їх сім'ям : кол. моногр. / М. Мушкевич та ін. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 356 с.
  12. Психологія екстремальності та психопрофілактика психічної травми й суїцидальних намірів : навч.-метод. посіб. / Т. І. Дучимінська та ін. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 236 с.
  13. Путівник у сфері ментального здоров'я військовослужбовців в умовах війни : інтерактивна версія / автори-упоряд. : Кухарук О., Сириця М. Київ : Центр реадaptaції та реабілітації «ЯРМІЗ», 2023. 86 с.
- Додаткова*
14. Актуальні проблеми соціально-правового статусу осіб, постраждалих під час проведення АТО : зб. матеріалів всеукр.наук.-практ. конф. (19 квітня 2017 р.) [упор. Журавель Я. В., Хопун О. С.; заг. ред. Семигіної Т. В.]. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2017. 96 с.
  15. Батюк О., Чернета С., Белкіна-Ковальчук О. Соціально-психологічне консультування в системі соціальної реабілітації осіб, постраждалих в наслідок воєнних дій, збройної агресії або збройного конфлікту. *Ввічливість. Humanitas.* 2024. Вип. 3. С. 19–25. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.3>
  16. Буковська О. О. Психологічна допомога сім'ям військовослужбовців, які повертаються із зони бойових дій. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету.* Серія : Психологічні науки. 2015. Вип. 128. С. 29–32.

17. Дуля А., Спіріна Т. До питання реабілітації учасників бойових дій в Україні. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 1. С. 38–43. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.1.6>
18. Журба І., Якушев О., Тернова Л., Самара Н., Присяжненко Ю. Основні напрямки та підходи щодо соціальної реабілітації учасників бойових дій в сучасних збройних конфліктах. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. Вип. 4. С. 78–86. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.4.11>
19. Колосок А., Цимбалюк І. Соціальний захист ветеранів війни. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 3. С. 187–196. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.26>
20. Костишин Е., Грицанюк В., Шевців Ю. Досвід США щодо реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2024. Вип. 1 (12). С. 11–18. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(12\).2024.305055](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305055)
21. Кризова психологія : навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності «психологія» / укл. Кривоконь Н. І. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 17 с.
22. Ми пережили: Техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей [наук. ред. Г. Циганенко]. Київ : Психол. Кризова служба, 2015. 200 с.
23. Ординович В. Роль інформаційних технологій в соціальній реінтеграції ветеранів/ветеранок війни. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 3. С. 112–116. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.16>
24. Пеша І., Тілікіна Н., Андріюченко Т. Алгоритм впровадження менторської підтримки ветеранів війни у територіальній громаді. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2024. Вип. 1 (12). С. 108–124. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(12\).2024.305274](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305274)
25. Сабат Н. Соціальна робота з особами, постраждалими у воєнний період. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : збірник тез доповідей учасників VII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 19 травня 2022 р. / за ред. Г. Й. Михайлишин, І. В. Кулик; упоряд. : Н. В. Сабат, Н. І. Сабат. Івано-Франківськ, 2022. С. 111–115.
26. Сальнікова Т. В. Особливості складових Я-концепції учасників бойових дій. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2023. № 1. С. 73–82.
27. Сахарук О. Роль цифрових технологій у процесі соціальної інтеграції та реінтеграції постраждалих від війни. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2024. Вип. 1 (12). С. 42–47. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(12\).2024.305097](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305097)
28. Сахарук Ю. Соціальна робота з вразливими групами населення в умовах воєнного стану. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2024. Вип. 1 (12). С. 48–54. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(12\).2024.305099](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305099)
29. Соляник М. Г., Скидан Ю. М. Зміст та форми соціальної роботи з

- сім'ями військовослужбовців. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. 2024. № 1 (10). С. 157–161. <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2023-10-16>
30. Соціальний супровід військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей: практичні аспекти діяльності посадових осіб військових частин, територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки : методичний посібник / О. В. Герасименко та ін. Київ : НДЦГПЗС України, 2023. 130 с.
31. Спицька К. Правові засади соціального захисту учасників бойових дій в Україні. *Юридичний вісник*. 2022. № 2. С. 171–181.
32. Сучасні механізми захисту прав людини : колективна монографія / М. С. Кельман, А. С. Токарська, Л. В. Яромол, С. Б. Цебенко, А. О. Дутко. Львів : Галицька видавнича спілка, 2020. 220 с.
33. Ташкінова О., Оліярник В. Роль військових капеланів у системі соціальної підтримки військовослужбовців та членів їхніх родин в умовах війни в Україні. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. № 5. С. 89–96. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.5.13>
34. Титаренко Т. Життєві кризи: технології консультування. Київ : Главник, 2007. 144 с.
35. Харченко О. І., Мраморнова О. М. Проблеми ветеранів антитерористичної операції на сході України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». Вип. 37. 2016. С. 115–124.
36. Цимбалюк І., Колосок А. Теоретичні основи соціально-економічної реінтеграції ветеранів у цивільне суспільство. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 2. С. 140–148. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.20>
37. Чічкань М. В., Лугина Є. Ю. Актуальні питання соціального захисту військовослужбовців в умовах воєнного стану в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 5. С. 60–65.
38. Шапошникова І. В., Катрич В. М. Світовий досвід технологій соціальної роботи з інвалідами Збройних Сил та перспективи його реалізації в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій : електронний наук.-практ. журнал*. Серія: економіка та управління. 2024. Вип. 13. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-13-07-01>
39. Я повернувся : психологічний порадник / Міністерство оборони України, Наук.-дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н. А. Агаєв, О. Г. Скрипкін, А. Б. Дейко, О. В. Еверт. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2016. 20 с.